

05.03.2019

Asia/6

§ 112

Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

HEL 2018-009559 T 10 05 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä liitteen 1 mukaiset 26.2.2019 päivätyt Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet jatkosuunnittelun pohjaksi sekä merkitä tiedoksi puiston, katujen, kunnallistekniikan, rakenteiden ja valaistuksen rakentamisen kustannusarvion.

Kaisaniemen alueelle tulee hankkia taidetta taidekilpailun kautta esimerkiksi vesialtaan yhteyteen.

Kaisaniemen puiston peruskorjauksen lisäksi alueella tulee selvittää mahdollisuudet rakentaa kaunis, ympäristöön sopiva kävelysilta Kaisaniemenrannasta Siltasaareen

Kaisaniemen valaistussuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota koettuun turvallisuuteen.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli tiimipäällikkö Jouni Heinänen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Osmo Soininvaara: Kaisaniemen alueelle tulee hankkia taidetta taidekilpailun kautta esimerkiksi vesialtaan yhteyteen.

Kannattaja: Laura Rissanen

Vastaehdotus:

Osmo Soininvaara: Kaisaniemen puiston peruskorjauksen lisäksi alueella tulee selvittää mahdollisuudet rakentaa kaunis, ympäristöön sopiva kävelysilta Kaisaniemenrannasta Siltasaareen

Kannattaja: Laura Rissanen

Vastaehdotus:

Osmo Soininvaara: Kaisaniemen valaistussuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota koettuun turvallisuuteen.

Kannattaja: Laura Rissanen

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Osmo Soini-vaaran vastaehdotukset.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jouni Heinänen, tiimipäällikkö, puhelin: 310 37257
jouni.heinanen(a)hel.fi
Jere Saarikko, aluesuunnittelija, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 39857
jere.saarikko(a)hel.fi
Kaija Laine, projektinjohtaja, puhelin: 310 38625
kaija.laine(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Ilari Heiska, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37220
ilari.heiska(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet
- 2 Kaisaniemenpuiston ja Kaisaniemenrannan ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä liitteen 1 mukaiset 26.2.2019 päivätyt Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet jatkosuunnittelun pohjaksi sekä merkitä tiedoksi puiston, katujen, kunnallistekniikan, rakenteiden ja valaistuksen rakentamisen kustannusarvion.

Esittelijän perustelut

Suunnittelun lähtökohdat

Kaisaniemenpuisto sijaitsee Helsingin ydinkeskustassa, päärautatieaseman välittömässä läheisyydessä, 2. kaupunginosassa (Kluuvi). Kaisaniemenpuisto on Suomen vanhin julkinen puisto. Se on Helsingin keskustan laajin yhtenäinen virkistysalue ja sijaintinsa vuoksi tärkeä kaupunkipuisto. Puistokokonaisuus on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009), ja se on suojeltu asemakaavalla. Kaupungin yleisten alueiden arvoympäristöluokituksessa Kaisaniemenpuisto on arvioitu korkeimpaan I-luokkaan. Puiston kokonaispinta-ala on noin 17 ha, josta Kasvitieteellisen puutarhan osuus on noin 5 ha.

Kaisaniemenpuistoon on laadittu lukuisia selvityksiä ja suunnitelmia viimeisten 20 vuoden kuluessa. Puiston asemakaava (11808) ja siihen liittyvä liikennesuunnitelma ovat tulleet voimaan vuonna 2011. Puiston kehittämisideoita haettiin asemakaavaa laadittaessa maisema-arkkitehtuurikilpailulla vuosina 2000–2001, mutta voittajaehdotusten mukaisia suunnitelmia ei ole vielä toteutettu.

Puiston kehittämisen lähtökohtana toimivat Kaisaniemenpuiston ja Kaisaniemenrannan ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet (2016) sekä Kaisaniemenpuiston tekninen yleissuunnitelma (2018). Puiston kasvillisuus on inventoitu vuonna 2010, inventointia päivitetty ja puuston kuntokartoitus tehty vuonna 2016.

Kaisaniemenpuistoon ja sen rajapintoihin vaikuttaa useita käynnissä olevia hankkeita. Baanaverkkoa kehitetään koko Helsingin alueella, ja verkkoa täydentävät yhteydet kulkevat myös Kaisaniemenpuiston kautta. Puiston lounaiskulmaan liittyy tammikuussa 2019 kaupunginvaltuuston hyväksymä Kansalaistori-Kaisaniemi jalankulun ja polkupyöräilyn alikulkuyhteyden yleissuunnitelma. Puistoon liittyy läheisesti myös Töölönlahden tulvasuojelu sekä Kaisaniemen kasvitieteellinen puutarha.

Kaisaniemenpuiston teknisessä yleissuunnitelmassa on esitetty joukko puistoalueen liikenteeseen ja toimintoihin liittyviä järjestelyitä sekä rakenteisiin liittyviä hankkeita. Muun muassa jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen, Kaisaniemenrannan rantamuurin uusiminen, ravintola Kaisaniemen ympäristön selkeyttäminen sekä Kasvitieteellisen puutarhan uuden pääsisäänkäynnin järjestelyt ovat osa Kaisaniemenpuiston kunnostushanketta.

Suunnittelun yleiset tavoitteet

Tavoitteena on kehittää Kaisaniemenpuistosta vehreä, viihtyisä ja tapahtumarikas kaupunkilaisten olohuone. Puistoa on muutettu vaiheittain sen 200-vuotisen historian aikana. Kerroksellisuus on osa historiallisen puiston identiteettiä, mutta puisto kaipaa kokonaisvaltaista perusparannusta. Kaisaniemenpuiston historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita kerroksia säilytetään ja vahvistetaan.

Puiston kehittämisen painopisteet ovat liikenteellisissä järjestelyissä, puistorakenteiden kunnostamisessa ja toimintojen jäsentelyssä puiston kulttuuri- ja maisemahistorialliset arvot huomioon ottaen. Keskeistä on myös puiston arvokkaan kasvillisuuden uudistaminen ja täydentäminen tarvittavilta osin.

Puiston kehittämistoimenpiteissä huomioidaan sen erityisasema suojelutena historiallisena ympäristönä. Kerroksellinen kaupunki- ja maisemakuva pyritään säilyttämään. Kaikessa suunnittelussa käytetään puiston

luonteeseen sopivia suunnitteluratkaisuja ja yhtenäisiä materiaaleja, kalusteita ja varusteita sekä kasvilajeja. Tavoitteena on puistoympäristön kehittäminen kokonaisuutena.

Liikenne

Yleisenä tavoitteena on puiston jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen ja selkeyttäminen. Puiston alueen järjestelyt perustuvat 2011 lainvoimaiseksi tulleeseen asemakaavaan. Kaavassa on päätetty Kaisaniemenrannan ja Kaisaniemen puistokujan käyttötarkoitukset. Puistoalueen sisäistä reitistöä kehitetään täydentämään baanaverkkoa siten, että varmistetaan puiston kautta sujuvat yhteydet päärautatieseman, Linnunlaulun sekä Unioninkadun välille ottaen huomioon suunnittelussa puiston kulttuurihistorialliset ja maisemalliset lähtökohdat. Puistossa kehitettävät reitit ovat pääasiassa nykyisiä puistoraitteja ja ajoratoja, jotka muutetaan jalankulun ja pyöräliikenteen käyttöön. Poikkeuksena tästä Kaisaniemen kentän pohjoislaitaan linjataan uusi yhteys Kaisaniemen puistokujalta Kaisaniemenrantaan alueen maisematarvoja kunnioittaen. Puistoraitteja säilytetään myös pitkälti nykytilaansa verkkaisempaa liikkumista varten. Lisäksi tavoitteena on moottoriajoneuvoliikenteen rajaaminen ainoastaan Kaisaniemenranta-kadulle.

Autoliikenne ja pysäköinti sallitaan vain Kaisaniemenranta-kadulla. Kadun päätteeksi muodostetaan kääntöpaikka muun muassa tilausajobusseille. Katu on myös osa pyöräliikenteen tavoiteverkkoa ja se toimii itä-länsisuuntaisena baanayhteytenä.

Kaisaniemen puistokujalle ei sallita ajoliikennettä tai pysäköintiä lukuun ottamatta Kaisaniemen kentän huoltoajoa. Puistokujaa kehitetään jalankulun ja pyöräliikenteen reittinä ja osana pohjoista baanayhteyttä.

Ravintola Kaisaniemen ympäristöä selkeytetään raittien kehittämisellä, liikenteen ohjaamisen keinoin ja pintamateriaalivalinnoin. Ravintolan edustalle muodostetaan katuaukio. Ravintolan huoltoliikenne tapahtuu jatkossa ravintolan pohjoispuolelta Kaisaniemenrannan jatkeen kautta

Radan ja Kaisaniemenlahden sekä Eläintarhanlahden välisellä Kaisaniemen kannaksella olevaa etelä-pohjoissuuntaista raittia kehitetään jalankulun ja pyöräilyn pääreitteinä ja tärkeänä osana baanaverkkoa. Raittia levennetään, ja jalankulku ja pyöräliikenne erotetaan toisistaan puurivillä.

Kaisaniemen kentän luoteislaitaa pitkin linjataan uusi puistoraitti täydentämään pyöräily-yhteyttä Kaisaniemen puistokujan ja Kaisaniemenrannan välillä. Tapahtumakentän huoltoajo hoidetaan kentän lounaisosasta Kaisaniemen puistokujalta.

Kaisaniemenpuiston lounaiskulmassa ja Bergbominkujalla selkeytetään suunnitellun pyöräliikenteen alikulun edustan liikennejärjestelyitä. Parannetaan pyöräliikenteen liittymistä Kaisaniemen puistokujalle sekä Birger Brunilan puistokujan ja Svante Olssonin puistokujan suuntaan.

Toiminnalliset kohteet

Kaisaniemenpuisto on historiallisesti ollut paitsi kävelypuisto, myös keskeinen liikunta- ja tapahtumapaikka. Omaleimaisen muotoinen Kaisaniemen kenttä oli pitkään kaupungin ensimmäinen ja ainoa urheilukenttä, jota on käytetty myös erilaisten kansanjuhlien pitopaikkana. Kentälle tullaan jatkossa osoittamaan yhä suurempia yleisötapahtumia.

Nykyisin hajanaisia muita toimintoja keskitetään Svante Olssonin puistokujan suuntaiselle, historialliselle tapahtuma-akselille kasvitieteellisen puutarhan eteläpuolelle sekä tapahtumakentän yhteyteen. Lisäksi puiston kalusteita ja varusteita yhtenäistetään ja uusitaan tarvittavilta osin.

Kaisaniemen kenttää kehitetään tapahtumakäyttöön parantamalla kentän tapahtumainfrastruktuuria (sähköverkko ja vesihuolto) sekä uusimalla kentän pinnoite.

Pienempiä toiminnallisia alueita keskitetään Svante Olssonin puistokujan suuntaiselle tapahtuma-akselille. Kasvitieteellisen puutarhan uuden eteläisen portin yhteyteen, nykyisten tenniskenttien paikalle, suunnitellaan sisäänkäyntiaukio. Kaisaniemenpuiston hajanaiset leikkialueet keskitetään yhdeksi leikkipaikaksi Kasvitieteellisen puutarhan eteläisen portin yhteyteen. Tenniskentät siirretään nykyisen koulupaviljongin paikalle.

Lähiliikuntapaikan sijoittamista tutkitaan Kaisaniemen kentän pohjoispuolelle.

Kunnallistekniikka

Puistossa kehitetään sähköverkkoa yleisötapahtumia varten sekä uusitaan vesihuoltoa HSY:n vesihuollon kehittämissuunnitelman linjausten mukaisesti. Vesihuollon järjestelmiä uusitaan ja tehostetaan ottaen huomioon puiston toiminnalliset tarpeet. Hulevedet eriytetään jätevesistä. Näin vähennetään sekaviemärin osuutta vesihuoltoverkostosta. Teknisen yleissuunnitelman mukaisesti poistetaan käyttämättömiä ja ylimitoitettuja linjoja, rakennetaan uutta jäte- ja hulevesiverkostoa ja vesijohtoa sekä toteutetaan vesihuollon saneerausta.

Puiston rakenteet

Merkittävimpinä toimenpiteinä uusitaan Kaisaniemenrannan huonokuntoinen rantamuuri ja kunnostetaan puiston sydänalueen vaurioitunut

vesiallas. Nämä rakenteelliset toimenpiteet parantavat sekä rannan että vesialtaan käytettävyyttä samalla kun kohteiden historiallinen ilme säilytetään. Lisäksi puiston alueella tehdään pienempiä kunnostustoimenpiteitä.

Nykyinen, huonokuntoinen Kaisaniemenrannan rantamuuri uusitaan ja rannan vesisyvyttä kasvatetaan laivoja ja veneitä varten. Uusi rantamuuri toteutetaan osittain maanvaraisena (225 m) ja osittain porapaalu-/ponttiseinärakenteella (220 m). Rantamuurin uusiminen on investointikustannuksiltaan puiston kehittämisen mittavin yksittäinen toimenpide.

Puiston eteläosassa sijaitseva vesiallas kunnostetaan. Kunnostuksessa säilytetään altaan historiallinen muoto. Jatkosuunnittelussa tutkitaan vedenpinnan nostoa reunakiven tasoon siten, että allas muodostaan niin sanotun vesipeilin. Tavoitteena on vesiaiheen korostaminen puistokokonaisuudessa ja veden ääreen pääsyn mahdollistaminen.

Eri puolilla puistoa sijaitsevia huonokuntoisia muureja ja portaita kunnostetaan ja uusitaan tarvittavilta osin. Puiston eteläosassa sijaitsevaa Esirippu-veistosta siirretään Bergbominkujan jalkakäytävän leventämisen vuoksi.

Valaistus

Puiston käytettävyyttä ja turvallisuutta parannetaan uusimalla valaistus koko puiston alueelle. Valaistuksen tavoitteena on luoda historialliseen ympäristöön sopiva yhtenäinen kokonaisuus, joka parantaa näkyvyyttä raiteilla ja toiminnallisissa kohteissa sekä korostaa puiston historiallisia erityispiirteitä, kuten vesiallasta ja veistoksia. Valaisimet uusitaan yhtenäisen ulkoasun mukaisiksi. Puistossa valaistaan katualueet ja puistoraitit sekä laajemmat alueet, kuten leikkipaikat. Tapahtumakenttä valaistaan valonheittimin. Puistossa käytetään erikoisvalaistusta esimerkiksi vesialtaalla ja kohdevalaistusta veistosten ja muistomerkkien kohdalla.

Kasvillisuus

Puistoalueen kasvillisuus ja varsinkin vanha, monilajinen puusto on arvokas ja kaupunkikuvallisesti merkittävä elementti. Kaisaniemenpuisto on historiallisesti ollut luonteeltaan nimenomaan puustoinen puisto, ei niinkään kukka- ja pensasistutusten luonnehtima. Merkittäviä ovat varsinkin Kaisaniemenrannan ja puiston sisäosien puurivit ja -kujanteet. Puistoalueen vanhaa puustoa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon.

Kasvillisuutta on uusittu ja täydennetty vähittäin ajan saatossa. Nykyään puiston ilme on paikoin huonokuntoinen ja vaatii kasvillisuuden

osittaista uusimista sekä täydentämistä puuston, pensaiden ja nurmi-
pintojen osalta. Kasvillisuuden kehittämishä ja hoidolla lisätään alueen
puistomaisuutta.

Svante Olssonin puistokujan huonokuntoinen koivukujanne uusitaan.
Kaisaniemen kannaksen huonokasvuinen lehmusrivi ja pensaat uusi-
taan raitin rakentamisen yhteydessä. Kaisaniemenrannan siluettissa
merkittävä lehmuskujanne pyritään säilyttämään muurin kunnostukses-
ta huolimatta. Kadun rakentamisen yhteydessä puiden kasvualustaa
uusitaan tarvittavilta osin. Huonokuntoisia pensas-, ruusu- ja peren-
naistutuksia uusitaan varsinkin puiston sydänalueella altaan ympäris-
tössä.

Kustannukset

Puiston kunnostamisen kustannukset tilaaja- ja työmaatehtävineen on
arvioitu yhteensä 21–23 miljoonan euron suuruisiksi. Suurimmat erät
muodostavat tekniseen yleissuunnitelmaan perustuvan arvion mukaan
Kaisaniemenrannan huonokuntoisen rantamuurin uusiminen ja rannan
kehittäminen (n. 7 M€), altaan kunnostaminen (n. 3,8 M€) ja Kaisanie-
menranta-kadun ja ravintolarakennuksen huoltotien uusiminen (n. 3,5
M€). Varsinaisen puiston kustannukset ovat noin 5,9 M€. Kaupunkiym-
päristöön toimiala tulee esittämään kaupunginkanslialle tarvittavat mää-
rärahatarpeet hankkeen toteuttamiseen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jouni Heinänen, tiimipäällikkö, puhelin: 310 37257
jouni.heinanen(a)hel.fi
Jere Saarikko, aluesuunnittelija, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 39857
jere.saarikko(a)hel.fi
Kaija Laine, projektinjohtaja, puhelin: 310 38625
kaija.laine(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Ilari Heiska, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37220
ilari.heiska(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kaisaniemenpuiston puistosuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet
- 2 Kaisaniemenpuiston ja Kaisaniemenrannan ympäristöhistoriallinen sel-
vitys ja kehittämisperiaatteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

05.03.2019

Asia/6

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 26.02.2019 § 89

Postiosoite

PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

FI06 8000 1200 0626 37

Alv.nro

FI02012566